«ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ» : Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΗΣ ΈΛΕΝΑΣ ΨΑΡΡΕΑ

Η Λέσχη Ανάγνωσης Φιλολόγων Μεσσηνίας, στη συνάντηση της Τρίτης 12 Απριλίου 2011,ασχολήθηκε με την ποιητική συλλογή "Επεμβάσεις" της Έλενας Ψαρρέα [εκδ. Αρμός]. Με το έργο αυτό η Καλαματιανή ποιήτρια απέσπασε το Βραβείο Ποίησης Μαρία Πολυδούρη 2010, το οποίο καθιέρωσε ο Δήμος Καλαμάτας για πρώτη φορά φέτος και το οποίο θα δίνεται κάθε χρόνο στα Πολυδούρεια, τα οποία διοργανώνουν από κοινού ο Δήμος Καλαμάτας, η Κοινωφελής επιχείρηση ΦΑΡΙΣ και ο Σύνδεσμος Φιλολόγων Μεσσηνίας.

Η Έλενα Ψαρρέα γεννήθηκε στην Αθήνα και μεγάλωσε στην Καλαμάτα. Σπούδασε Ελληνική Φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές σε ζητήματα φύλου στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Από τα φοιτητικά της χρόνια συμμετέχει στα κοινωνικά κινήματα και ιδιαίτερα στο γυναικείο κίνημα.

Με την πρώτη ποιητική της συλλογή "Επεμβάσεις", η Έλενα Ψαρρέα έρχεται να ταράξει τα νερά της σύγχρονης ποιητικής δημιουργίας. Η γραφή της διακρίνεται από φρεσκάδα και τόλμη ,η θεώρηση των πραγμάτων γίνεται από μια άλλη οπτική γωνία , διαφορετική από αυτήν που έχουμε συνηθίσει. Καινοτομεί και ως προς τα θέματα που την απασχολούν : σε πολλά ποιήματα της συλλογής προβάλλονται κοινωνικά προβλήματα , κάτι που συναντάμε σπάνια στη σύγχρονη ποιητική δημιουργία. Η θεματική, η τεχνική, ο λόγος αποτελούν **πρόταση γραφής**.

Η συλλογή απαρτίζεται από τρεις ενότητες:

Στην Α ενότητα κυρίαρχο είναι το θέμα της υπαρξιακής αναζήτησης.

Στη Β ενότητα είναι διάχυτος ο κοινωνικός και πολιτικός προβληματισμός.

Η Γ ενότητα περιλαμβάνει ποιήματα προσωπικού χαραχτήρα.

Είναι αλήθεια ότι τα ποιήματα αντιστέκονται πολύ σ' αυτόν που θα επιχειρήσει να τα "ξεκλειδώσει" . Όλα έχουν πολλά επίπεδα ανάγνωσης-μελέτης. Όταν όμως δοκιμάσεις να τα προσεγγίσεις με καθαρή καρδιά και μυαλό ,όταν βουτήξεις στη μαγεία της ποίησης, τότε σου ανοίγονται δρόμοι πρωτόγνωροι. Η πρώτη θετική εντύπωση έχει να κάνει με τη μορφή τους: άρτια τεχνικά σφιχτοδεμένα χωρίς τίποτε περιττό. Ο στίχος λιτός, δωρικός. Ο λόγος πολύ δυνατός, με συμπυκνωμένα νοήματα, με λεκτικά σχήματα που ξαφνιάζουν.

Απρόσμενη χρήση μεταφορικών εννοιών , πρωτότυπα ζευγαρώματα ουσιαστικών με τα επίθετα , όπου αυτό το «αταίριαστο ζευγάρι» σε αναγκάζει να σταθείς για να ανακαλύψεις τη δύναμη που κρύβεται στο σημαινόμενο. Οι λέξεις αποδομούνται και ανασυντίθενται παίρνοντας την αρχέτυπη σημασία τους.

Ακόμα και οι τίτλοι των ποιημάτων , τόσο εύστοχοι (οι περισσότεροι μονολεκτικοί) είναι ενδεικτικοί αυτής της διεργασίας : Δι-ερώτηση, Δι-έξοδος, Μονόλογος που γίνεται διάλογος.

Πρόσφερα στο χρόνο
Ένα ζευγάρι αθλητικά παπούτσια.
Λιώνουν στη ζέστη, εξατμίζονται στην υγρασία.
Φτάνουν μερικά στάδια,
ώσπου τα πέλματα
Να παλέψουν άοπλα με τις εκστρατείες τους. (Είμαι)

*Φαί*νεται ότι η Ε. Ψ. το κατέχει το θέμα παιχνίδι με τις λέξεις. Θα έλεγα ότι περνά ώρες διαβάζοντας λεξικά ,όπως οι μεγάλοι ποιητές της γενιάς του 30. Ακόμα και ο σουρεαλισμός της γίνεται οικείος. Τα θέματα της ποίησής της ποικίλα. Ποιήματα όπου είναι παρούσα η υπαρξιακή αγωνία και αναζήτηση :

Κάθε μέρα ξεκοιλιάζομαι
Ανοίγω μια τομή στα μαλακά μόρια
Του σώματος,
Που ονομάζω κοιλιά,
Καθότι ανίδεη από ανατομία…
Αφού κλείσω την τομή ,
ως ευσυνείδητος ψαχουλευτής,
μαζεύω στην αποθήκη
τα αξιομνημόνευτα υλικά …
Το καθημερινό μου χειρουργείο ,
η προϋπόθεση
για ύπνο.
(Ευρήματα)

Στα ποιήματα κοινωνικού προβληματισμού που υπάρχουν στη συλλογή, φαίνεται η έγνοιά της για όσα άσχημα συμβαίνουν γύρω μας, σε μια εποχή σαν αυτή που ζούμε. Εντοπίζει το κοινωνικό πρόβλημα, εστιάζει το φακό της σε αυτό , το στιγματίζει ,στηλιτεύει συγκρατημένα την αδιαφορία αλλά δεν πέφτει σε συναισθηματικές υπερβολές. Το πρόβλημα αναδεικνύεται και ο αναγνώστης καλείται να διαλογιστεί πάνω σε αυτό:

Ωδή χωρίς αριθμό.
Με το τηλέφωνο νεκρό.
Η κουβέρτα στα σκαλοπάτια,
Τα ρούχα στα παρτέρια.
Τα σχήματα λόγου σε νάιλον σακούλα.
Μεγάλη τρύπα η τραπεζαρία…
Το πιάτο μια παλάμη βάθος…
Απλώνεται στον αόμματο ήλιο
Ένοικος στον ουρανό,
Ανοικος στο δρόμο.
(*Αστεγος*)

Η Έλενα Ψαρρέα περιμένει όπως ο καλλιτέχνης- φωτογράφος το κατάλληλο φως για να φτάσει στην καλύτερη λήψη .Κάθε ποίημα είναι μια κινηματογραφική σκηνή. Υπάρχει ένας περιβάλλων χώρος-σκηνικό ,που περιγράφεται με θαυμαστή λεπτομέρεια ,μέσα στο οποίο διαδραματίζεται το περιστατικό.

Φωτιστικά άλτες
Από οροφή
Σε πάτωμα.
Μάγουλα συστέλλονται
Πέλματα χωνεύουν αναπνοές.
Προσφορά καρφωμένη
με κιμωλία
Στα δυο ποτά
Μια δολοφονία δώρο.
Παραγγελία χιλιομέτρων…
(Δι-έξοδος)

Αλλά και τα «μικρά» και τα «ασήμαντα» γίνονται αφορμή για έμπνευση και τη γέννηση ενός ποιήματος. Έτσι ένα ασήμαντο, κοινό μπαλκόνι με μια τέντα, που πάνω της ιστορούνται «πράματα και θάματα» υποκαθιστώντας τη φύση , που τόσο λείπει από το πνιγηρό περιβάλλον της πόλης, γίνεται θέμα στο ποίημα *Παράθυρο*.

Ευθυτενή όργανα με διακλαδώσεις αρπαγής
Οδηγούμαι στη ράχη τους
Στεντόρεια πανιά
Σε κύκλους παραδοχής…
Κατεβαίνει ολοταχώς
Μαργαρίτες μεγάλες
Με κόκκινα και μπλε κεφάλια…
Κυκλάμινα σε υπόκλιση…
Η απέναντι κόκκινη άνοιξη
Γοητεύει τα περιστέρια της πόλης…

Ένα τσιγάρο που καπνίζεται και πετιέται (*Τσιγάρο*), ένα τριαντάφυλλο που φυλλορροεί (*Ροδοπέταλα*), ένα εγκαταλειμμένο σπίτι (*Πορτρέτα*), είναι εικόνες που μαγνητίζουν το φακό της και γίνονται θέμα και ποίημα .Γίνονται ταμπλό –βιβάν και μονόπρακτα σε σκηνή θεάτρου. Οι γύρω, απόμακροι κομπάρσοι χωρίς φωνή.

Και σε πολλά ποιήματα τέλεια ζωγραφίζεται το αστικό τοπίο ,το οποίο φαίνεται να την πνίγει. Ακόμα και στα ερωτικά ποιήματα υπάρχει ένας υφέρπων λυρισμός. Η φωνή του υποκειμένου είναι συγκρατημένη, είναι όλα τόσο απλά ,τόσο ήρεμα και προσγειωμένα χωρίς εξάρσεις και πάθη. Η μελαγχολία διάχυτη .Ακόμα και όταν όλα βαίνουν καλώς η πίκρα είναι εκεί.

Κράτα το λευκό
να φέρω
εμένα
στην επιστροφή
της αναστροφής
σου
(Επιστροφή)

Κι όταν ακόμα κατακτά το ποθούμενο, ο θρίαμβος της νίκης, η χαρά, η αισιοδοξία για το μέλλον, δηλώνονται με συγκρατημένη ,ελεγχόμενη ένταση:

Είδα τη νύχτα να φορά το φεγγάρι στα χείλια,
Αστέρια στο λαιμό,
να χαμογελά…
Οι εποχές γεννήθηκαν ,ανθίζουν
μυρίζουν χώμα.
Το χιόνι ζεστό.
Το φοράς στα μαλλιά,
Μαντεύεις την πορεία του χρόνου..
Έφτασα στον ήλιο. *(Έφτασα στον ήλιο)*

Η Καλαματιανή ποιήτρια Έλενα Ψαρρέα είναι μια νέα δημιουργός που υπόσχεται πολλά με αυτήν την πρώτη της εμφάνιση στην «πόλιν των Ιδεών»
Περιμένουμε τη συνέχεια…

Για τη Λέσχη Ανάγνωσης
Δέσποινα Βακιρτζή
Φιλόλογος